

บทที่ 7

การจัดและบริหารองค์การ ทางการศึกษาของไทย

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกสังคมและท้องถิ่นในยุคโลก
ไร้พรมแดน ส่งผลให้ผู้บริหารการศึกษาของไทย จำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงตนเอง
ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจและแนวคิด เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์กว้างไกลเหมาะสม
กับการบริหารองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อนำไปสู่การ
บรรลุเป้าหมายคือ คุณภาพของนักเรียนที่ผลิตออกไปในที่สุดนั่นเอง

การจัดและบริหารองค์การทางการศึกษาของไทย ศึกษาถึงเรื่องต่าง ๆ

ดังนี้

- 7.1 โครงสร้างขององค์การทางการศึกษาของไทย
- 7.2 วิวัฒนาการของการบริหารการศึกษาไทย
- 7.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการจัดและบริหารการศึกษาไทย
- 7.4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาไทยและแนวทางแก้ไข

7.1 โครงสร้างขององค์การทางการศึกษาของไทย

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์: (2534) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไทยใน
ปัจจุบัน พิจารณาจากการบริหารจะพบว่าแนวทางในการจัดองค์การเป็นแนวทาง
เดียวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยอิงจากการปกครองของประเทศ มีประ
เด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จำแนกองค์การตามระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน

ระบบบริหารการศึกษาไทย เป็นระบบราชการที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งออกเป็นการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยมีองค์การต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

1) การบริหารส่วนกลาง หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

(1.1) สำนักนายกรัฐมนตรี มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ

(1.2) ทบวงมหาวิทยาลัย กำกับดูแลการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสถาบันของรัฐ 23 แห่ง วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอกชน 35 แห่ง

(1.3) กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกหัดครู นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบงานด้านพลศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีหน่วยงานระดับกรม 14 หน่วยงาน และมีเขตการศึกษา 12 เขต

(1.4) กระทรวงมหาดไทย มีองค์กรท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร

(1.5) กระทรวงอื่น ๆ จัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โดยจัดการศึกษาใน 2 รูปแบบ ดังนี้

(1.5.1) จัดการศึกษาเฉพาะกิจ เพื่อเตรียมบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานของตน เช่น

- กระทรวงกลาโหม มีโรงเรียนนายทหารทุกเหล่าทัพ วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยแพทยศาสตร์ โรงเรียนดุริยางค์ โรงเรียนช่างฝีมือโรงเรียนนายสิบ เป็นต้น

- กระทรวงสาธารณสุข มีวิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนอนามัย

- กระทรวงคมนาคม มีโรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ โรงเรียน
เรียนไปรษณีย์โทรเลข เป็นต้น

- กระทรวงการคลัง มีโรงเรียนศุลกากรักษ์

- กระทรวงเกษตร มีโรงเรียนชลประทาน โรงเรียน
ป่าไม้

(1.5.2) จัดการศึกษาเพื่อสนองภารกิจของหน่วยงานตน

เช่น กรมพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมการแพทย์ กรมแรงงาน กองบัญชาการ-
ตำรวจตระเวนชายแดน กรมการปกครอง

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอิสระอื่น ๆ เช่น
สภาอากาศไทย

2) การบริหารส่วนภูมิภาค มีเขตจังหวัดเป็นเขตจัดการศึกษา
หน่วยงานการศึกษาในเขตจังหวัด แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(2.1) หน่วยงานส่วนจังหวัด ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการ-
จังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และหน่วยงานที่เข้าสังกัดในส่วนกลางมอบ
อำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดูแลรับผิดชอบ

(2.2) หน่วยงานส่วนกลาง เป็นหน่วยงานส่วนกลางที่ตั้งอยู่
ในเขตจังหวัด แต่ขึ้นตรงกับส่วนกลางเช่น สำนักงานศึกษาธิการเขต มหาวิทยาลัย
วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาเขตต่าง ๆ ของสถาบันเทคโนโลยี
ราชมงคล

(3) การบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

(3.1) สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวง
มหาดไทยรับผิดชอบการศึกษา 2 หน่วยงาน ดังนี้

(3.1.1) เทศบาล จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาใน
เขตเทศบาล 113 แห่ง

(3.1.2) เมืองพัทยา จัดการศึกษาในระดับประถม
ศึกษาในเขตเมืองพัทยา

(3.2) สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการ
จัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร

2) จำแนกองค์การตามระดับสายบังคับบัญชา

(2.1) ระดับนโยบาย มีคณะรัฐมนตรีเป็นองค์การสูงสุดในการ
กำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ

(2.2) ระดับการวางแผน มีองค์การดังนี้

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ทั้ง 2 หน่วยงานประสานการดำเนินงานวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ

(2.3) ระดับอำนวยการ มีกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีฐานะเป็น
นิติบุคคล ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงมหาดไทย
และหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผน
ระดับชาติ

(2.4) ระดับปฏิบัติ มีโรงเรียน สถาบันการศึกษา สถานศึกษาใน
สังกัดกรมหรือหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบจัดการการเรียนการสอนในแต่ละระดับ
แต่ละประเภทการศึกษา

(3) จำนวนตามบทบาท หน้าที่องค์การบริหารการศึกษาไทย

(3.1) ส่วนกลาง

(1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษาของประเทศโดยส่วนรวม

(2) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยส่วนรวม

(3) สำนักงบประมาณ มีหน้าที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีของหน่วยงานระดับกรม

(4) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม มีหน่วยงานระดับกรม 14 หน่วยงาน

(5) ทบวงมหาวิทยาลัย มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการและกำกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน นอกจากสถาบัน เฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่น มีมหาวิทยาลัยสถาบันของรัฐ 23 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอีก 35 แห่ง

(6) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นกำกับดูแลโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยาที่องค์กรท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการศึกษารวมโรงเรียน 478 แห่ง

(7) กระทรวงอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาในลักษณะเฉพาะกิจ เฉพาะกลุ่ม และการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อสนับสนุนงานหลักของกระทรวง

(8) หน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ใช้อำนาจบังคับบัญชาและสั่งการไปยังสถานศึกษาโดยตรง ในลักษณะของการบริหารราชการส่วนกลาง ได้แก่

- สถาบันราชภัฏ
- กรมศิลปากร
- กรมพลศึกษา
- กรมอาชีวศึกษา
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ

(9) หน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอธิบดี
มอบอำนาจการบริหารการศึกษาให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดดูแลรับผิดชอบ ได้แก่

- กรมสามัญศึกษา
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- กรมการศาสนา
- กรมพลศึกษา (ในส่วนที่มีใช้วิทยาลัยพลศึกษา)
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(10) มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาของรัฐระดับกรม สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย มี 23 แห่ง

(3.2) ส่วนภูมิภาค

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบที่กระทรวง
ศึกษาธิการและกรมต่าง ๆ ในสังกัด มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้แก่
หน่วยงานตามข้อ 3.9 สำหรับการบริหารราชการระดับอำเภอ ก็จะมีสำนักงาน
ศึกษาธิการอำเภอดำเนินการเช่นเดียวกัน

(3.3) ส่วนท้องถิ่น

(1) กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรท้องถิ่นที่รัฐกระจายอำนาจการบริหารการศึกษามาให้ โดยมีสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาก่อนประถมและประถมศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกโรงเรียน มีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด 429 แห่ง

(2) เทศบาลและเมืองพัทยา เป็นองค์กรท้องถิ่นที่รัฐกระจายอำนาจการบริหารการศึกษามาให้ในลักษณะเดียวกันกับกรุงเทพมหานคร

7.2 วิวัฒนาการของการบริหารการศึกษาไทย

เอกวิทย์ ณ ถลาง ได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไทยใน 3 ทศวรรษที่ผ่านมา พอสรุปได้ดังนี้ (วิโรจน์ สารัตน, 2536 : 135-140)

เป็นการบริหารภายใต้เผด็จการทางการเมืองเสียเกินครึ่งเวลา (พ.ศ. 2500-2516) มาสิ้นสุดตรงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และมาเป็นเผด็จการอีก 1 ปี สมัยธานินทร์ กรัยวิเชียร ปี 2519-2520 รวมเวลายาวนานถึง 17 ปี ได้นับรวมสมัยสภานิติบัญญัติ รัฐบาล สัญญา ชรรมศักดิ์ (ระหว่าง 2517-2518) ก็รวมได้ 18 ปี แล้วก็มาเป็นประชาธิปไตยครึ่งใบ โดยการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ ทำให้การบริหารการศึกษาเป็นเช่นเดียวกับการบริหารด้านอื่น ๆ

สมัยรัฐบาล เปรม ติณสูลานนท์ พ.ศ. 2523 จนถึงมีการเปลี่ยนแปลงโดยยุบสภาบ้าง ปรับ ค.ร.ม.บ้าง อีก 4 ครั้ง เกิดผลทางการบริหาร ดังนี้

1. นโยบายรวนเร สุดแต่ใครจะเห็นอะไรสำคัญ อะไรไม่สำคัญ ไม่ค่อยมีหลักการ

2. อำนาจอันแท้จริงในการบริหารงานตกอยู่ในมือข้าราชการประจำ

3. มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารหลายประการเช่น การปรับปรุงระบบการบริหารตาม ป.ว.216, ป.ว.218 และมีการตรากฎหมายขุบ โอน และตั้ง หน่วยงานทางการศึกษามากมาย รวมถึงการแบ่งส่วนราชการใหม่หลายฉบับ แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างปฐิฐูปมากนัก

ใน 3 ทศวรรษ มีการเปลี่ยนแปลงที่ควรแก่การพิจารณา ดังนี้

1. ในระหว่าง พ.ศ.2500-2516 ช่วงรัฐบาลเผด็จการเข้าครอบงำการศึกษาของชาติ ด้วยความวิตกกลัวว่าครูอาจารย์จะตกอยู่ในความครอบงำของการแทรกแซงฝ่ายซ้าย จะเป็นการบ่อนทำลายอำนาจเผด็จการของตนเอง จึงปล่อยให้ "ครูประชาธิปไตย" อยู่ในความปกครองของกระทรวงศึกษาธิการจะเอาไว้ไม่อยู่ ฉะนั้น พ.ศ.2509 จึงโอนการศึกษาประชาธิปไตยไปสังกัดกระทรวงมหาดไทย

2. การบริหารการศึกษายังเป็นการรวมศูนย์บริการไว้ที่ส่วนกลางเหมือนส่วนราชการอื่น ๆ ระบบการบริหารการศึกษาจึงดูอึดอัด เชื่องช้า

3. แม้ต่อมา จะมีการมอบอำนาจของกระทรวงและกรมมาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการแทนส่วนกลางได้ แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดก็มิได้รับมอบอำนาจทั้งหมด ได้รับเพียงบางส่วน ส่วนมากเป็นการมอบเพียงภาระงานเท่านั้น ส่วนการมอบการให้ครูให้โทษ ส่วนกลางมักจะสงวนอำนาจไว้ ภาระหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยปกติก็มีอยู่มากท่วมท้น ไม่สามารถลงมาดูแลงานการศึกษาได้เต็มที่ งานการศึกษาจึงอยู่กับศึกษาธิการจังหวัด และโรงเรียนจะเป็นฝ่ายป้อนข้อมูลให้สั่งการ

4. การบริหารงานประถมศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีคณะกรรมการควบคุมทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดต้องทำตามมติกรรมการ แม้ว่าจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอยู่ก็ตาม แต่ก็ไม่มีอำนาจในหลาย ๆ กรณี ผู้ว่าฯ จึงไม่

อยากยุ่งงานการศึกษามากนัก มักจะมอบงานให้รองผู้ว่าฯ แทน งานการประถมศึกษาในจังหวัดค่อนข้างถูกลอยแพ

นี่คือ ปัญหาการปฏิบัติของการมอบอำนาจและการบริหาร โดยองค์คณะบุคคล

5. ในกรอบประชาธิปไตย อำนาจบริหารมาจากประชาชน โดยทางรัฐสภา การได้มาซึ่งรัฐมนตรีว่าการและช่วยว่าการกระทรวง ทบวง ที่ดูแลการศึกษาก็ย่อมต้องมาจาก ส.ส. สังกัดพรรคการเมืองรัฐบาล สมัยเผด็จการ รัฐมนตรีได้มาจากการแต่งตั้ง ครั้นประชาธิปไตยก็เปิดโอกาสให้มาจากแต่งตั้งทั้งจาก ส.ส. หรือจากภายนอก บ่อยครั้งก็พบว่ารัฐมนตรีได้มาจากตามใควัดาพรรค ขาดความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะงาน ขาดความรู้บ้าง ขาดความเข้าใจทางการศึกษาบ้าง ขาดความเอาใจใส่ดูแลสอดคล้องปัญหาของการศึกษาบ้าง ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบรัฐมนตรีที่ดูแลอำนาจ ทำให้ระบบการบริหารงานปั่นป่วน ข้าราชการต้องปรับตัวโดยดึงเข้าระจมนักการเมือง ผู้ที่ไม่ทำเช่นนั้นถูกเพ่งเล็งว่าหัวแข็ง ถูกกลั่นแกล้งได้ง่าย ตรงนี้เองที่ข้าราชการบางคน ปรับตัวเก่งด้วยการบิดเบือนข้อเท็จจริงของงาน เพื่อให้ถูกใจนักการเมือง เห็นคิดเป็นชอบ และใช้อำนาจสั่งการที่เป็นประโยชน์กับตนหรือพรรคพวก กว่าจะรู้ก็เสียไปมากแล้ว

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างความเจริญให้ชาติบ้านเมือง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน แต่ทุกรัฐบาลไม่เคยพิถีพิถันในเรื่องการเฟ้นตัวรัฐมนตรีการศึกษา นิยมบส่อยปละละเลยให้พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลแบ่งสรรปันส่วนอำนาจกันเอง การศึกษาจึงหย่อนประสิทธิภาพและล้มเหลวต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้

อนึ่ง มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่ารัฐบาลหลาย ๆ รัฐบาล มักเอาใจใส่เรื่องเศรษฐกิจความมั่นคง (ของรัฐบาลมากกว่าปกติ) อย่างสูง แต่เรื่องการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เป็นเรื่องทีปล่อยให้รัฐมนตรีที่ได้รับมอบดูแลไปตามลำพัง เป็น

ความอากัพของการศึกษาชาติไทย ภารกิจอันใหญ่หลวง ชับซ้อนเกินกว่าที่นักการเมืองจะเข้าใจได้เพื่อชาติบ้านเมือง

7.3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการจัดและบริหารการศึกษาไทย

ดร.ทองอยู่ แก้วไทยยะ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการได้เขียนบทความเรื่อง ภาพอนาคตของการศึกษาไทยในปี 2550 ประสพการณ์จากการศึกษาตุงาน การปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกา คัดลอกมาประกอบการเรียนรู้ของนักศึกษาส่วนหนึ่ง คือ

การบริหารการจัดการ

1. คินความรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด คือ โรงเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน และกระจายอำนาจการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์แห่งความสำเร็จ การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาลงไปสู่สถานศึกษา โดยความเห็นชอบและเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษา และการสนับสนุนของคณะกรรมการ ศสว.ช. และ ศสว.จ.

2. กระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาจากส่วนกลางลงไปสู่สำนักพัฒนา ศสว.ช., ศสว.จ. และ ศสว.อ. ให้มากขึ้น โดยมีหลักดังนี้

1) ทำองค์กระระดับนโยบายส่วนกลางให้เล็กลง

2) ลดขั้นตอนและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้น้อยลง

3) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบมากขึ้นในระดับปฏิบัติ ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

4) ทำให้ท้องถิ่นมีบทบาท มีอิสระในการตัดสินใจมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจควรมีเงื่อนไขประกอบ คือ

1) ไม่บังคับให้เกิดการกระจายอำนาจ แต่ต้องเป็นการสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบและความพร้อม

2) ต้องกระจายไปให้กลุ่มหรือคณะบุคคล ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่าย ไม่ใช่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

3) ต้องไม่กำหนดเงื่อนไขตายตัว แต่ให้มีความยืดหยุ่น มีทางเลือกในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ

4) ต้องมีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และแทรกแซงได้ ในกรณีที่มีการทุจริตหรือด้อยคุณภาพ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. จัดระบบองค์การกำกับดูแลการจัดการศึกษาในระดับจังหวัดเสียใหม่ รวมการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเข้าด้วยกัน (มีผู้นำกลุ่มคนเดียวกัน) เป็นการศึกษาพื้นฐานรวมการจัดการการศึกษาหลังมัธยมเข้าด้วยกันเป็นการศึกษาต่อเนื่อง และรวมการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพิเศษ และอื่น ๆ เข้าด้วยกัน เป็นการศึกษาประชาชนเพื่อความสะดวกในการจัดระบบป้อน (Feeder) ผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ให้มีนักบริหารระดับจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลในภาพรวม โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ ศสว.จ. ซึ่งก็จะต้องมีการปรับปรุงองค์ประกอบใหม่ให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาระดับสูง เข้ามาร่วมด้วย หน่วยงานส่วนกลางจะมีภารกิจส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ และงบประมาณ

4. กำหนดให้มีมาตรการทางด้านกฎหมาย เช่น ออก พ.ร.บ. หรือมติ ค.ร.ม. ขึ้นมาใช้บังคับให้หน่วยงานที่รับผิดชอบถือปฏิบัติให้เป็นแนวเดียวกัน เป็นขรรคมูลฐานทางการศึกษาที่กำหนดขั้นตอน วิธีการ มาตรการตลอดจนภารกิจ ความรับผิดชอบไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่น พ.ร.บ. การปฏิรูป และการตรวจสอบ
กำหนดให้มีกรรมการว่าด้วยการปฏิรูปและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กำหนด

ให้มีการจัดตั้งกรรมการที่ปรึกษาของสถานศึกษา กำหนดให้มีเป้าหมายหลักทางการศึกษาของชาติ กำหนดให้มีระบบการรายงานความก้าวหน้าทางการศึกษาต่อประชาชน กำหนดให้มีการเก็บภาษีทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาของชาติโดยทั่วหน้ากัน เป็นต้น

5. ปรับปรุง พ.ร.บ.งบประมาณให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่แท้จริงทางการศึกษา เพื่อขยายงบประมาณทางการศึกษาให้มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนระบบการจัดสรรงบประมาณให้จัดสรรตรงไปยังจังหวัดและสถานศึกษาด้วยระบบลำชา และเงินอุดหนุนตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษา และคณะกรรมการ ศสว.อ. และ ศสว.จ.แล้ว นอกจากนี้ หน่วยงานส่วนกลางจะจัดสรรเงินเป็นรายโครงการให้สถานศึกษาตามโครงการที่มอบหมายให้เป็นพิเศษ เช่น โครงการเพชรในตม โครงการครูทายาท โครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยภาคปฏิบัติ โครงการป้องกันสิ่งเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น

6. ปรับสภาพคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษาให้เป็นองค์คณะบุคคลที่มีการจัดตั้งและกำหนดบทบาทภารกิจความรับผิดชอบตามกฎหมาย คณะกรรมการเหล่านี้จะมีองค์ประกอบที่สมดุลระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ และสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชน ทั้งนี้ ประธานกรรมการจะมาจากฝ่ายผู้ปกครองและผู้นำชุมชนหรือภาคธุรกิจ ซึ่งสมาชิกในคณะกรรมการจะเลือกขึ้นเป็นประธานอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี ผู้บริหารจะเป็นเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการเหล่านี้มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา การอนุมัติหลักสูตร การประเมินผลการเรียน การประเมิน Competencies ของครู ให้ความเห็นชอบแผนงบประมาณการใช้จ่ายของสถานศึกษา การแสวงหาทรัพยากรและงบประมาณเพิ่มเติมให้สถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา และการดำ-

เนนการอื่น ๆ ตามระบบการปรับปรุงและตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา คณะกรรมการสภาที่ปรึกษาสถานศึกษา นี้ จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนภาวะผู้นำจากศูนย์การฝึกอบรมก่อนเข้ารับหน้าที่ และจะได้รับเบี้ยประชุมและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นจากงบประมาณที่สถานศึกษาจัดตั้งไว้

7. บุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับ จะต้องได้รับการอบรมให้มีความเชื่อและศรัทธาตรงกันว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนได้สูงสุดเสมอ ถ้ามีโอกาส มีเวลา และมีวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาผู้เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้เป็นอย่างมาก คือ

- การปรับเปลี่ยนระบบความคิด (Re-thinking)
- การปรับเปลี่ยนระบบการวางแผน (Re-designing)
- การปรับเปลี่ยนเครื่องมือในการพัฒนา (Re-tooling)
- การปรับเปลี่ยนกระบวนการฝึกอบรม (Re-training)

สำหรับผู้บริหารจะ เน้นการเป็นผู้นำมากกว่าการเป็นผู้จัดการ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย สำหรับครูผู้สอนจะมีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องทั้งการฝึกอบรมด้วยตนเอง ฝึกอบรมทางไกล และฝึกอบรมในศูนย์การอบรมครูที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในสถาบันราชภัฏทุกจังหวัดโดยจัดเป็นศูนย์วิทยบริการที่เปิดเสรีจสมบูรณ์ด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่นระบบอินเตอร์เน็ต เพื่อให้ครูได้มารับบริการตลอดเวลา ในบางกรณีอาจจะต้องจ้างบริษัทเอกชนที่มีประสิทธิภาพเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำ และการสร้างวิสัยทัศน์ให้กับครูและผู้บริหารระดับต่าง ๆ ด้วย

8. มีองค์คณะบุคคลที่เป็นการผสมผสานระหว่างผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนชุมชนดำเนินการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา และดำเนินการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการ

ศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย และดำเนินการรายงานการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาต่อสาธารณะ ทั้งนี้ต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาถึงความพอดีระหว่างการมีมาตรฐานขั้นสูงในระดับชาติกับความยืดหยุ่นในระดับจังหวัดและระดับโรงเรียน

9. สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาพื้นฐานและการศึกษาหลังมัธยมศึกษาให้มากขึ้น ในภาวะที่ภาครัฐมีข้อจำกัดในด้านบุคลากรและงบประมาณ ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคเอกชน ซึ่งมีความคล่องตัวกว่าได้เข้ามาให้บริการมากขึ้น การอุดหนุนสถานศึกษาเอกชน ทั้งด้านเงินกู้ยืมก่อสร้าง เพิ่มเติมอาคารเรียน ด้านค่าใช้จ่ายรายหัว ด้านสื่ออุปกรณ์และการพัฒนาบุคลากร จะช่วยให้สถานศึกษาเอกชนขยายงานได้กว้างขวาง ภาครัฐจะได้เน้นการจัดการศึกษาไปสู่กลุ่มประชากรที่ด้อยโอกาสได้มากขึ้น กฎระเบียบซึ่งเป็นข้อจำกัดในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาเอกชน ควรจะได้พิจารณาแก้ไข

10. ปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินการของคณะกรรมการ ศสว.จ. ในฐานะกรรมการบริหารการศึกษาจังหวัด (School Board) ให้มีประสิทธิภาพ มีผลในทางปฏิบัติได้มากขึ้น เช่น

1) อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เคยทำในระดับกระทรวงจะทยอยไปอยู่ที่คณะกรรมการ ศสว.จ. ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีนักบริหารการศึกษาจังหวัดเป็นเลขานุการ (Executive Director)

2) ปรับคณะกรรมการ ศสว.จ. ให้มีสัดส่วนของผู้ปกครอง นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมเป็นกรรมการมากขึ้น

3) ให้คณะกรรมการ ศสว.จ. มีภารกิจหน้าที่ในการอนุมัติแผนพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา แผนการใช้งบประมาณแผนงานโครงการของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้ายครู และบุคลากรของโรงเรียน การขึ้นเงินเดือนครู และการสอบสวนลงโทษครูตามที่โรงเรียนเสนอมา

4) ให้คณะกรรมการ ศสว.จ.แต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานต่าง ๆ ได้ตามความจำเป็น

11. ปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการทำงานของคณะกรรมการ ศสว.จ.ให้มีผลในทางปฏิบัติมากขึ้น

1) อำนาจในการกำกับ ดูแล ประเมินและควบคุมมาตรฐานทางการศึกษา (Standard and Accountability) ที่เคยทำในระดับกระทรวง ให้มีการกลั่นกรอง และปรับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ศสว.จ. ซึ่งมี ผอ.ศสว.จ.เป็นเลขานุการ (Executive Director)

2) ปรับคณะกรรมการ ศสว.จ.ให้มีองค์ประกอบของนักวิชาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและด้านการพัฒนาคุณภาพให้มีสัดส่วนมากขึ้น

3) ให้คณะกรรมการ ศสว.จ.มีภารกิจหน้าที่ในการติดตาม กำกับ ดูแลการปฏิรูปการศึกษาในพื้นที่ ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในส่วนกลาง

4) ให้คณะกรรมการ ศสว.จ.แต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงานได้ตามที่จำเป็น

12. จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาส่วนกลาง (Commission on Education Reform and Accountability)

1) ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการอื่น ๆ ในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

2) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ แต่งตั้งโดย ครม. มีผู้อำนวยการสำนักปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติเป็นเลขานุการ

3) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานตามความจำเป็น

4) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจหน้าที่ในการประเมิน ติดตาม กำกับ ดูแลการปฏิรูปการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการ ศสว.ข. ศสว.จ. และคณะกรรมการที่ปรึกษาสถานศึกษา

5) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายหลักการ บริษญา เป้าหมาย เกณฑ์มาตรฐาน ตัวชี้วัดคุณภาพและงานอื่น ๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับกรม และมอบหมายให้หน่วยงานระดับเขตนำไปปฏิบัติ

6) คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจหน้าที่ประชาสัมพันธ์และรายงานประชาชนถึงความก้าวหน้า ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนระดับมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานโรงเรียน

จากรายงานการศึกษาและดูงานในประเทศสหรัฐอเมริกาของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 2 - 21 เมษายน 2540 ณ รัฐแคลิฟอร์เนีย ได้นำเสนอข้อเปรียบเทียบการศึกษาระดับประถมศึกษาของสหรัฐอเมริกาและไทย แตกต่างกันมีสาระที่น่าสนใจ ดังนี้

สาระประโยชน์และความประทับใจ

เมื่อสิ้นสุดการสัมมนาที่ UCLA EXTENSION ในแต่ละวัน คณะนักศึกษทั้งหมดจะนัดกันสรุป อภิปราย และให้ข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน ตั้งแต่เวลาประมาณ 21.00 น. เป็นต้นไป ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกคนด้วยดีจนก่อนเดินทางกลับประเทศไทย สมาชิกบางท่านได้เขียนความประทับใจและสาระประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากการไปสัมมนา และศึกษาดูงานครั้งนี้ ซึ่งจะขอยกตัวอย่างทั้งหมดมาลงไว้ ณ ที่นี้ โดยไม่ตัดทอนออกเลยแม้แต่คำเดียว เพราะถือว่าถ้อยคำทุก

คำ ล้วนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ อันจะเป็นความทรงจำที่ไม่รู้ลืม อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาต่อไปได้เป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบการศึกษาในระดับประถมศึกษาของสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย

คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยโทที่เป็นครู	สังกัดกรุงเทพมหานคร	ประกอบด้วย	นางชนกพิณ วิสุทธิไพฑูลย์	น.ส.วิมล พนมพลายงาม
			นายทวีศักดิ์ ศันชนะ	นางสุนันท์ ศิริบุญย์
			น.ส.ดารณี กันทองศ์	นางวิภาวรรณ โพธิจันทร์

มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรเปรียบเทียบการศึกษาของสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาในระดับชั้นประถมศึกษา จึงได้ช่วยกันรวบรวมนำมาเสนอแทนสิ่งที่ประทับใจ

ข้อเปรียบเทียบการศึกษาระดับประถมศึกษา

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>1) การบริหารงาน ประชาชน คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น ชุมชน บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษา</p>	<p>การบริหารงาน ผว.กทม. รอง ผว.กทม.ฝ่ายการศึกษา ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ฝ่าย ศธ. ผอ.สำนักงานการศึกษา</p>

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>2) วิชาการ</p> <p>หลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำและบริหารโดยท้องถิ่น <p>เนื้อหาวิชา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายวิชาให้นักเรียนได้เลือกเรียนมาก - การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน - การเรียนการสอนจัดเป็นกลุ่มตามความสนใจ ในห้องหนึ่ง ๆ อาจมีหลายกลุ่มวิชา - บุคลากรการสอนในแต่ละห้องเรียนประกอบด้วยครู ผู้ช่วยครู อาจารย์ สนิมครและผู้ปกครอง - จัดสอนวันละ 9 คาบ ๆ ละ 45 นาที ครูสอนวันละ 5 คาบ - ฝึกให้เด็กกล้าแสดงออกและมีอิสระในทางความคิดเห็น	<p>วิชาการ</p> <p>หลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ออกมาจากส่วนกลางของรัฐบาล - เริ่มใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร <p>เนื้อหาวิชา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นความรู้ความจำมากกว่าการปฏิบัติจริง - การจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน - จัดเป็นกลุ่มตามประสบการณ์ - ครูคนเดียวสอนหลายวิชา - จัดการเรียนการสอนวันละ 6 ชั่วโมง ครูสอนวันละ 4-6 ชั่วโมง - เด็กไม่กล้าแสดงออก เพราะถูกสกัดกั้นจากครู

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>การวัดผลประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการสอบแต่ใช้การสอบถามจาก ผู้ปกครอง จากนักเรียนและจากครู ในแต่ละรายวิชา - ใช้ระบบการตัดสินผลการเรียนแบบ GRE(Grade Record Examination) <p>การสอนซ่อมเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการสอนซ่อมเสริมหลังเลิกเรียน เฉพาะเด็กที่เรียนอ่อน <p>ห้องสมุด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นให้นักเรียนทุกคนใช้ห้องสมุด เป็นโดยแทรกสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และให้ค้นคว้าอย่างจริงจัง 2 เวลา คือ ก่อนเข้าเรียน และตอน พักกลางวัน - เอกสารและอุปกรณ์ห้องสมุดมีพร้อม และสมบูรณ์ - มีห้องสมุดคอมพิวเตอร์ให้นักเรียน เข้ามาศึกษาด้วยตนเอง แต่มีครู คอยให้คำแนะนำ 	<p>การวัดผลประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการสอบทั้งภาคปฏิบัติและภาคความรู้ ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ - ใช้ระบบการตัดสินเป็นเกรด 1, 2, 3, 4 <p>การสอนซ่อมเสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการสอนซ่อมเสริมโดยจัดเป็นตาราง สอนในช่วงเวลาสุดท้าย (เด็กเก่งได้รับการ เสริม เด็กอ่อนได้รับการซ่อม) <p>ห้องสมุด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้ห้องสมุดไม่ได้รับความสนใจ จากนักเรียนเท่าที่ควร - เอกสารและอุปกรณ์น้อยมาก และไม่ ทันสมัย - ยังขาดแคลนห้องสมุดที่ทันสมัย

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>การแนะแนว</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ร่วมมือในการแนะแนวและการนำเรื่องการศึกษาและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความพร้อมทุกด้านสำหรับสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ เช่น หนังสือนำใช้กระดานแผ่นใหญ่เขียนด้วยปากกาเมจิกแทนการใช้กระดานดำและชอล์ก เพื่อให้นักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาวิชาที่เรียนไปแล้วได้อีก - นำผลงานของนักเรียนทุกคนมาแสดงโดยให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน - มีแผนที่ประเทศและรัฐต่างๆ ขนาดใหญ่ประจำทุกห้องเรียน - มีแฟ้มเก็บผลงานของนักเรียนและล็อกเกอร์เก็บอุปกรณ์การเรียนเฉพาะคน - อุปกรณ์นักเรียนได้ใช้อย่างเต็มที่	<p>การแนะแนว</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีครูแนะแนวและครูประจำชั้นให้คำแนะนำปรึกษา แต่ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร <p>วัสดุอุปกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อการสอนยังเป็นข้อลี้กกับกระดานดำ - นำผลงานที่เด่นมาโชว์เท่านั้น โดยครูเป็นผู้จัด - มีแผนที่ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเท่านั้น - อุปกรณ์การเรียนของนักเรียน ครูต่างคนต่างเก็บ - อุปกรณ์ถูกนำมาใช้น้อยไม่คุ้มค่า

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>งบประมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ได้จากภาษีของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรมาพัฒนาทางด้านการศึกษา - งบประมาณของรัฐจัดสรรให้นักเรียนเป็นราย/ปี จนถึงอายุ 18 ปี <p>อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - แต่ละโรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวางจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นอย่างดี - การจัดสภาพห้องเรียนจัดได้เหมาะสม นักเรียนในแต่ละห้องมี 15-22 คน โดยเฉลี่ย <p>สวัสดิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินส่วนของครูยังน้อยกว่าอาชีพอื่น - ได้รับสวัสดิการจากด้านอื่น ๆ การยกเว้นภาษี	<p>งบประมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณได้จากรัฐบาลและท้องถิ่น แต่มีสัดส่วนน้อยไม่พอในการดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอน จนถึงชั้น ป.6 (ยกเว้น ร.ร.ที่เปิดเป็น ร.ร.ขยายโอกาสของ กทม. เรียนถึง ม.3 ได้รับการช่วยเหลือจนถึงอายุ 15 ปี <p>อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่มีจำนวนจำกัด บรรยากาศไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - จำนวนนักเรียนต่อห้องตามเกณฑ์ 1:20 คน <p>สวัสดิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินเดือนน้อยกว่าอาชีพอื่น - สวัสดิการเริ่มมีมากขึ้น

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<p>อายุ 65 ปี ได้รับการจ่ายคืนภาษี 85%</p> <p>อายุ 80 ปี ได้รับการจ่ายคืนภาษี 100%</p> <p>- สนับสนุนให้ครูได้รับทุนศึกษาต่อโดยไม่มีเงื่อนไข มีสัญญาการจ้างครูปี:ปี</p>	<p>- สนับสนุนให้ลาศึกษาต่อโดยมีเงื่อนไข</p>
<p>งานธุรการ</p> <p>- เอกสารข้อมูลต่าง ๆ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต และ E-mail เก็บ</p>	<p>งานธุรการ</p> <p>- ยังใช้ระบบการเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่และรายการเก็บรักษางานนานเกินใบทำให้เบลอเนื่องจากการเก็บโดยไม่จำเป็น</p>
<p>งานปกครอง</p> <p>ครู</p> <p>- มีระบบการสั่งงานถูกต้องตรงตามสายงานบังคับบัญชา</p> <p>- มอบหมายงานพร้อมทั้งมอบอำนาจในการดำเนินการอย่างเต็มที่ ผู้บริหารติดตามงานอย่างเป็นระบบ</p>	<p>งานปกครอง</p> <p>ครู</p> <p>- ระบบการสั่งงานเข้าชั้นโดยข้ามสายงานการบังคับบัญชา</p> <p>- การมอบหมายงานไม่ชัดเจน บางครั้งมอบงานแต่ไม่มอบอำนาจ ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ</p>

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กขาดเรียนก็ให้เรียนเพิ่มเติมให้ครบ โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียนหรือวันเสาร์ - ไม่มีการลงโทษเด็กโดยการเขียนตี แต่จะใช้วิธีอื่น เช่น ทำความสะอาด ให้อ่านหนังสือ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - เด็กขาดเรียนจะมีจดหมายติดตามและครูไปพบผู้ปกครองถึงบ้าน - ยังใช้การลงโทษโดยการเขียนต้อยู่
<p>นักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนดูแลกันโดยใช้ระบบพี่ช่วยน้อง เช่น นักเรียนอายุ 7 ปี ดูแลนักเรียนอายุ 6 ปี นักเรียนอายุ 6 ปี ดูแลนักเรียนอายุ 5 ปี 	<p>นักเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นระบบพี่ช่วยน้องเหมือนกัน แต่การดำเนินการในทางปฏิบัติขาดความต่อเนื่องและการติดตามผลอย่างจริงจัง
<p>ความสัมพันธ์กับชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ห้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและส่งเสริมในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับห้องถิ่นและชุมชนนั้น - บุคลากรในชุมชนเข้ามามีบทบาทและช่วยครูในเรื่องการเรียนการสอน เช่น ช่วยเป็นพี่เลี้ยงและครูผู้สอนให้กับเด็กในแต่ละระดับ 	<p>ความสัมพันธ์กับชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำลังดำเนินการให้ห้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - กำลังจะจัดโครงการประเพณีอัญญา โดยใช้บุคลากรที่มีความสามารถเข้ามาช่วยสอนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

สหรัฐอเมริกา	ประเทศไทย
- ำให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ เช่น จากนักธุรกิจในท้องถิ่น อาคาร สถานที่ และสื่อการเรียน การสอน	- งบประมาณเอกชนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร

7.4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการศึกษาไทยและแนวทางแก้ไข

ประเด็นต่าง ๆ ที่ถูกค้นพบจากกระทรวงศึกษาธิการ อันได้แก่

1. **ขาดกฎหมายหลัก** คือ ธรรมนูญทางการศึกษา กล่าวคือ การจัดระบบกฎหมายการศึกษาของไทย เริ่มจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ แล้วลงมาถึงกฎหมายเฉพาะกิจในบางระดับและบางประเภทของการศึกษา เช่น ของไทยเรามี

ประถมศึกษา มี พ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2523

อุดมศึกษา มี พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัย/
สถาบันรวม 20 ฉบับ

การศึกษาเอกชน มี พ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522

การฝึกหัดครู มี พ.ร.บ.วิทยาลัยครู พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2527

เทคโนโลยี มี พ.ร.บ.สถาบันเทคโนโลยีสยามงคล พ.ศ.2518

นอกจากนี้ การศึกษาระดับอื่นและประเภทอื่น ไม่มีกฎหมายรองรับ การจัดการศึกษาและการรับรองของกฎหมาย จึงมีผลทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาแตกต่างจากการศึกษาบางระดับ และบางประเภทที่ไม่มีกฎหมายรองรับ

2. **ปัญหาเรื่องโครงสร้าง** โดยเฉพาะองค์การทางการศึกษา ความสำเร็จของกรม ทำให้แผนงบประมาณและการบริหารบุคคล เป็นอิสระจากการประสานของกระทรวง

3. **การบริหารการศึกษาส่วนภูมิภาค** ประสบปัญหาขาดการประสานงานระดับแวนอน ไม่มีการแบ่งงานของกรมในส่วนภูมิภาค นอกจากสำนักปลัดกระทรวง

4. **การแทรกแซงทางการเมือง** ในแง่ของการบริหารบุคคล ในส่วนกลาง การแทรกแซงทางการเมืองในหมู่ครู โดยเฉพาะในเหตุการณ์เลือกตั้ง

5. **การต่อรองโดยพลังมวลชน** ทำให้การบริหารการศึกษามีปัญหา

6. **แรงหนีศูนย์กลางของกรมต่าง ๆ**

7. **ขาดข้อมูลร่วมและมีปัญหาเรื่องข้อมูลขัดแย้ง** รวมทั้งการขาดวัสดุอุปกรณ์ในด้านข้อมูล

8. **สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด** อำเภอกิ่งอำเภอบัญชีหน้าที่ ในฐานะตัวแทนกระทรวงไม่ดีพอ มีปัญหาเรื่องโครงสร้างอำนาจและทรัพยากร

9. **ปัญหาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชนบท** โดยเฉพาะครูที่ทำหน้าที่ คบต. (คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล) วิโรจน์ สารรัตนะ ได้ให้ข้อสังเกตเป็นแนวทางเสนอแนะเพื่อการปฏิรูประยะสั้นว่า ควรสนับสนุนสิ่งต่อไปนี้

1) ความพยายามในการแก้ไขปัญหของสำนักงานปลัด ในการตั้งห้าสำนักขึ้นโดยเทียบเท่ากรม เพื่อการปฏิบัติงานในแง่การประสานงานบริหารการศึกษา การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมให้ดีขึ้น สนับสนุนให้มีความแข็งแกร่ง

โดยเฉพาะสำนักงานนโยบายและแผน

2) การปรับปรุงระบบข้อมูล เพื่อการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัตินโยบายและการบริหารทรัพยากร โดยการปรับปรุงให้ศูนย์สารสนเทศ มีฐานะเป็นกอง วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ระบบข้อมูลควรอยู่ที่ส่วนกลาง เพื่อให้เกิดบูรณาการและให้มีข้อมูลร่วม

ในการแก้ไขปัญหาระยะยาว ควรดำเนินการภายใต้หลักการดังนี้

1) การออกกฎหมายในลักษณะขรมนุญการศึกษา เป็นแม่บทในการจัดการศึกษาแห่งชาติ โดยการรณรงค์ชี้ให้เห็นปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อการศึกษาของชาติ

2) การปฏิรูปโครงสร้างของหน่วยงานหลัก คือ กรมต่าง ๆ ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาและการประสานงานของสำนักงานปลัดกระทรวง โดยการปฏิรูปเริ่มต้นที่ทำให้สังคมและผู้วางแผนและผู้ที่อยู่ในอำนาจ ตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการปฏิรูปโครงสร้าง

3) การกระจายอำนาจ เพื่อแก้การรวมศูนย์อำนาจในท้องถิ่น คือ จังหวัดจัดการศึกษาของตนในทางปฏิบัติในลักษณะอิสระ โดยส่วนกลาง คือ กรมต่าง ๆ ทำเฉพาะนโยบายและแผนงานงบประมาณ ให้ถือจังหวัดและอำเภอเป็นหลัก และให้มีผู้รับผิดชอบเรื่องการศึกษาในจังหวัดในลักษณะ เอกภาพ